

Α.Π. 67599

Αθήνα 17 Ιουνίου 2022

Προς:
Συμβούλιο Πολεοδομικών Θεμάτων & Αμφισβητήσεων (ΣΥΠΟΘΑ) Α'
Περιφερειακής Ενότητας Σύρου
για τις ΠΕ Κυκλάδων ΠΝΑ (Ν.4495/17)

Κοινοποίηση:
Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου
κο Πολύκαρπο Πολυχρονάκη

ΑΙΤΗΣΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

**του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών –
Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων (ΣΑΔΑΣ – ΠΕΑ)
κατά της από 16-05-2022 Απόφασης του ΣΥΠΟΘΑ Α' Σύρου
(Β' Συνεδρίαση)**

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ο ΣΑΔΑΣ – Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων έλαβε γνώση ότι ο πολιτικός μηχανικός κος Σ. Βαρθαλίτης προσέφυγε ενώπιον του ΣΥΠΟΘΑ Α' Σύρου κατά πράξεων της ΥΔΟΜ Τήνου περί εφαρμογής του νόμου για τα επαγγελματικά δικαιώματα στο πλαίσιο παρεμπόδιτος ελέγχου. Συγκεκριμένα, ο πολιτικός μηχανικός έκανε αίτηση για έκδοση «άδειας επισκευής υπάρχοντος κτιρίου και προσθήκη ορόφου» σε παραδοσιακό οικισμό της Τήνου. Η αρμόδια υπάλληλος της ΥΔΟΜ Τήνου που έλεγξε τον φάκελο ζήτησε υπογραφή της μελέτης από Αρχιτέκτονα Μηχανικό. Ο κος Βαρθαλίτης αφού συμμορφώθηκε με την υπόδειξη της υπαλλήλου και τελικά εκδόθηκε η οικοδομική άδεια, προσέφυγε στο ΣΥΠΟΘΑ κατά των παρατηρήσεων της ΥΔΟΜ Τήνου με το σκεπτικό «γιατί να μην μπορεί να υπογράψει ο πολιτικός μηχανικός άδειες που αφορούν εργασίες εντός παραδοσιακού οικισμού;». Κατά την εξέταση της προσφυγής του στο ΣΥΠΟΘΑ Α', αποφασίστηκε κατόπιν συζητήσεως να γίνει δεκτή η προσφυγή του και να ακυρωθεί η πράξη της ΥΔΟΜ. Ωστόσο η απόφαση αυτή του ΣΥΠΟΘΑ θίγει αφενός τα επαγγελματικά δικαιώματα του κλάδου των Διπλωματούχων Αρχιτεκτόνων, αφετέρου δε είναι παράνομη, για λόγους που θα εκταθούν αναλυτικά παρακάτω.

ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Α) Σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 21 του Ν. 4495/2017 (ΦΕΚ 167 Α') και άρθρο 60 του Ν. 4643/2019 (ΦΕΚ 193 Α') συγκροτούνται σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, Συμβούλια Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α.) υπό το διακριτικό τίτλο (Α) και (Β). Τα ΣΥΠΟΘΑ Α αποτελούν ανεξάρτητα, συλλογικά όργανα της διοίκησης. Η συγκρότησή τους πραγματοποιείται με Απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 20 του Ν.4495/17. Οι αρμοδιότητές τους περιγράφονται στην παρ. α του άρθρου 21 του Ν.4495/17 και μεταβατικά ασκούν αρμοδιότητες των ΠΕΣΥΠΟΘΑ (εξέταση προσφυγών κατά πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων ΥΔΟΜ, κατά τη διαδικασία έκδοσης οικοδομικών αδειών ή αδειών δόμησης ή προεγκρίσεων οικοδομικών αδειών, του άρθρου 23 του Ν.4495/17). «Στις αρμοδιότητες του ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α. Α ανήκουν η εξέταση των προσφυγών κατά των πορισμάτων των ελεγκτών δόμησης, τα οποία εκδίδονται κατά

τη διαδικασία του ελέγχου εφαρμογής οικοδομικών αδειών του άρθρου 45, η άσκηση των αρμοδιοτήτων των Συμβουλίων Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος των άρθρων 3 και 4 της 75724/1151/1983 (Β'767) κοινής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, καθώς και κάθε άλλη γνωμοδοτική αρμοδιότητα, η οποία προβλέπεται από τις διατάξεις για την έκδοση αποφάσεων από τον πρώην Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με τα άρθρα 280 και 283 της παραγράφου 3 του ν. 3852/2010. Γνωμοδοτήσεις που φέρουν πλημμελή ή ελλιπή αιτιολογία παραπέμπονται από τον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης στο ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α. Θέματα μείζονος σημασίας μπορεί να παραπέμπονται από το (ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α.) στο Κεντρικό Συμβούλιο Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α.), η γνωμοδότηση για την κατ' εξαίρεση περιφράξη ξενοδοχείων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο π.δ. 236/18.5./22.6.1984 για τις περιφράξεις γηπέδων μέσα σε ζώνη πλάτους 500 μέτρων από την ακτή».

Στις αρμοδιότητες των ΣΥΠΟΘΑ Α' πάντως σε καμία περίπτωση δεν εμπίπτει ο παρεμπόδιος έλεγχος του επαγγελματικού δικαιώματος των υπογραφόντων τις Αιτιολογικές Εκθέσεις ή/και τις Αρχιτεκτονικές Μελέτες.

Β) Σύμφωνα με το αρ. 49 παρ. 5 Ν. 4495/2017, «για τις άδειες δόμησης που αφορούν κτίρια σε παραδοσιακό οικισμό, παραδοσιακό ή ιστορικό τμήμα πόλης, οικιστικό σύνολο που έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο, καθώς και κηρυγμένα διατηρητέα κτίρια ή νεότερα μνημεία **οι αρχιτεκτονικές μελέτες εκπονούνται και υπογράφονται αποκλειστικά από αρχιτέκτονες μηχανικούς και οι στατικές μελέτες από τους αρμόδιους πολιτικούς μηχανικούς**». Αντίστοιχη διάταξη ίσχυε και στον Ν.4030/2011 (αρ. 8 παρ. 2), σύμφωνα με την οποία «οι μελετητές μηχανικοί ευθύνονται για την εκπόνηση όλων των επί μέρους μελετών σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Για τις άδειες δόμησης που αφορούν κτίρια σε παραδοσιακό οικισμό, παραδοσιακό ή ιστορικό τμήμα πόλης, οικιστικό σύνολο που έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο, καθώς και κηρυγμένα διατηρητέα κτίρια ή νεότερα μνημεία **οι αρχιτεκτονικές μελέτες εκπονούνται και υπογράφονται αποκλειστικά από αρχιτέκτονες μηχανικούς και οι στατικές μελέτες από τους αρμόδιους πολιτικούς μηχανικούς**». Η επανάληψη αυτή της ρύθμισης αποτυπώνει τη διαχρονική έννοια του Έλληνα νομοθέτη σχετικά με την προστασία των παραδοσιακών οικισμών, γι' αυτό και ανέθετε αποκλειστικά σε Αρχιτέκτονες Μηχανικούς την εκπόνηση και την υπογραφή αρχιτεκτονικών μελετών εντός τους. Προκύπτει επομένως ότι η απόφαση της ΥΔΟΜ Τήνου ήταν καθόλα νόμιμη και παράτυπα παρακάμφθηκε από το ΣΥΠΟΘΑ Α'. Η διάταξη αυτή, σύμφωνα με την παρ. 6 του ίδιου άρθρου, ισχύει έως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παρ. 4 του άρθρου 29 του ν. 4439/2016.

Γ) Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 29 του Ν. 4439/2016 εκδόθηκε το ΠΔ ΠΔ99/2018 – Επαγγελματικά Δικαιώματα Αρχιτέκτονα Μηχανικού. Το αρ. 4 του εν λόγω ΠΔ εξειδικεύει τις διατάξεις του αρ. 49 παρ. 5 του Ν. 4495/2017, και συγκεκριμένα ορίζει ότι «ο Αρχιτέκτονας Μηχανικός έχει τα εξής επαγγελματικά δικαιώματα: α) Χωροθέτηση και περιβαλλοντική ένταξη και ενσωμάτωση κατασκευών, β) Εκπόνηση Αρχιτεκτονικών Μελετών Κτηριακών Έργων, γ) Εκπόνηση Ειδικών Αρχιτεκτονικών Μελετών, ενδεικτικά: **κτίρια σε παραδοσιακό οικισμό**, παραδοσιακό ή ιστορικό τμήμα πόλης, οικιστικό σύνολο που έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο, καθώς και για κηρυγμένα διατηρητέα κτίρια ή νεότερα μνημεία – διαμορφώσεις και επεμβάσεις σε κοινόχρηστους χώρους, σε οικιστικά σύνολα όταν πρόκειται για παραδοσιακούς οικισμούς, κηρυγμένους διατηρητέους, ή ιστορικά κέντρα πόλεων». Αντίθετα με την κρίση του ΣΥΠΟΘΑ, οι Αρχιτέκτονες διατηρούν αποκλειστικό δικαίωμα υπογραφής Ειδικών Αρχιτεκτονικών Μελετών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων και αυτές που αφορούν οικοδομικές άδειες εντός παραδοσιακού οικισμού.

Σαφώς δε αφορά όλα τα κτίρια που βρίσκονται εντός του παραδοσιακού οικισμού, καθώς οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία -σαν αυτή που έκανε το ΣΥΠΟΘΑ Α' Σύρου στην εν λόγω απόφαση-, θα αναιρούσε την ίδια την έννοια του παραδοσιακού οικισμού, ο οποίος, νοείται ως κάθε **ομοιογενές** σύνολο αστικών ή αγροτικών κατασκευών, το οποίο λόγω του ιδιαίτερου αρχιτεκτονικού, καλλιτεχνικού, κοινωνικού, καλλιτεχνικού ή ιστορικού ενδιαφέροντός του είναι άξιο κρατικής προστασίας. Με τη δε φράση «ενδεικτικά:...» συμπεριλαμβάνονται περιοχές προστασίας που ο νομοθέτης καταγράφει μεν αλλά χωρίς να τις εξαντλεί, κατά τρόπο παρόμοιο με τον Αρχαιολογικό Νόμο (3028/2002). Το ΠΔ δεν περιορίζει δηλαδή την αποκλειστικότητα του δικαιώματος υπογραφής των Αρχιτεκτόνων στις Ειδικές Αρχιτεκτονικές Μελέτες μόνο στα κτήρια που αφορούν σε οικοδομικές άδειες εντός παραδοσιακού οικισμού, αλλά τα αναφέρει ως «ενδεικτικά». Αυτό σημαίνει ότι τα δικαιώματα αυτά ανήκουν αποκλειστικά κατά τον πλέον ρητό και αναμφισβήτητο τρόπο στους Αρχιτέκτονες, αλλά και ότι είναι σαφώς ανοιχτό το ενδεχόμενο να εντοπιστούν πρόσθετα αντικείμενα σχεδιασμού ειδικών κτηρίων (επιπλέον όσων κατονομάζονται στο πιο πάνω άρθρο 4.γ, του ΠΔ99/2018) με αποκλειστική αρμοδιότητα των αρχιτεκτόνων, εφόσον δεν έχουν ρητά αποδοθεί με το ΠΔ99/2018 και σε άλλες ειδικότητες μηχανικών.

Το ΠΔ 99/5-11-2018 (ΦΕΚ 187/Α/18) περί επαγγελματικών δικαιωμάτων των μηχανικών, στο αρ. 4.2, αναφέρει (αποκλειστικά για τους αρχιτέκτονες): Ο Αρχιτέκτονας μηχανικός έχει τα εξής επαγγελματικά δικαιώματα: «α. Χωροθέτηση και περιβαλλοντική ένταξη και ενσωμάτωση των κατασκευών [...] «γ. ειδικές αρχιτεκτονικές μελέτες... ». **Συνεπώς, το επαγγελματικό δικαίωμα της «Χωροθέτησης και περιβαλλοντικής ένταξης και ενσωμάτωσης των κατασκευών» ανατίθεται ευθέως αποκλειστικά στους Αρχιτέκτονες Μηχανικούς.**

Η απαίτηση ελέγχου της ένταξης και της ενσωμάτωσης του έργου στο περιβάλλον προϋπάρχει και στο αρ. 3.1 του Ν. 1557/1985 αναφέρεται στον πολεοδομικό και αρχιτεκτονικό έλεγχο: «1. Κάθε κτίριο ή εγκατάσταση ελέγχεται ως προς την σύνθεση των όγκων, τις όψεις και τα εν γένει ορατά τμήματά του, ώστε να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της αισθητικής, τόσο ως μεμονωμένο κτίριο ή εγκατάσταση, όσο και σε σχέση με το οικοδομικό τετράγωνο και περιβάλλον του, οικιστικό και φυσικό. Ο έλεγχος αυτός ασκείται από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία... και τις ΕΠΑΕ...».

Επιπροσθέτως, το αρ. 3 παρ. 3 της Υπουργικής Απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/11170/321 (ΦΕΚ313/Β/20) που αφορά στο αντικείμενο και στις αρμοδιότητες των ΣΑ, αναφέρει: «3. Τα Σ.Α. ασκούν τις αρμοδιότητές τους λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ακόλουθα κριτήρια: • την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με την κατάλληλη ένταξη της προτεινόμενης κατασκευής σε αυτό. Ειδικότερα, αξιολογείται ο προτεινόμενος τρόπος εφαρμογής των ισχυόντων όρων και περιορισμών δόμησης προκειμένου να επιτυγχάνεται η αρμονική ένταξή της στο οικόπεδο / γήπεδο.....». Δηλαδή και πάλι ελέγχεται ή ένταξη και η ενσωμάτωση του έργου στο περιβάλλον.

Σύμφωνα με το αρ. 40 εδ. Α του Ν. 4495/17 ή αίτηση για οικοδομική άδεια συνοδεύεται από δήλωση ανάληψης από τους έχοντες το νόμιμο δικαίωμα μηχανικούς. Η αιτιολογική έκθεση αποτελεί ανεξάρτητο και υποχρεωτικό στοιχείο πληρότητας, ανεξάρτητο της αρχιτεκτονικής μελέτης (αρ. 40.ε και 1στ του Ν. 4495/17) και συντάσσεται σύμφωνα με το αρ. 3.1 του Ν. 1557/85.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Επειδή το ΣΥΠΟΘΑ είναι **αναρμόδιο όργανο** να αποφαινεται για τα επαγγελματικά δικαιώματα των Μηχανικών και δη των Αρχιτεκτόνων.

Επειδή βάσει των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η **σύνταξη της αιτιολογικής έκθεσης** που απαιτεί το αρ. 40.ιστ του Ν. 4495/2017 και περιγράφει τη χωροθέτηση και περιβαλλοντική ένταξη και ενσωμάτωση των κατασκευών, πρέπει να υπογράφεται **ΜΟΝΟΝ από Αρχιτέκτονες.**

Επειδή το αρ. 49 παρ. 5 του Ν. 4495/2017, όριζε ρητά ότι «για τις άδειες δόμησης που αφορούν κτίρια σε παραδοσιακό οικισμό ... **οι αρχιτεκτονικές μελέτες εκπονούνται και υπογράφονται αποκλειστικά από αρχιτέκτονες μηχανικούς και οι στατικές μελέτες από τους αρμόδιους πολιτικούς μηχανικούς**». Αντίστοιχα, στο αρ. 4. 2γ του ΠΔ 99/5-11-2018 η διάταξη αυτή επαναλαμβάνεται και ορίζεται ότι η **υπογραφή των αρχιτεκτονικών μελετών σε ειδικές περιπτώσεις που περιγράφονται (ειδικές αρχιτεκτονικές μελέτες) πρέπει να γίνεται ΜΟΝΟΝ από Αρχιτέκτονες.**

Επειδή με την απόφαση αυτή παραβιάζονται οι προαναφερθείσες διατάξεις του ΠΔ 99/5-11-2018.

Επειδή σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας επιβάλλεται η απουσία κάθε παράνομης διοικητικής πράξης από την έννομη τάξη. Η δε διαδικασία της ανάκλησης ορίζεται από το αρ. 21 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, σύμφωνα με το οποίο «αρμόδιο για την ανάκληση ατομικής διοικητικής πράξης όργανο είναι εκείνο που την εξέδωσε ή είναι αρμόδιο για την έκδοσή της» (παρ. 1) ενώ «για την ανάκληση δεν είναι απαραίτητο να τηρείται η διαδικασία που προβλέπεται για την έκδοση της πράξης, εκτός εάν ανακαλείται πράξη νόμιμη ή παράνομη έπειτα από την εκτίμηση πραγματικών περιστατικών» (παρ. 2) και η ανάκληση αφορά, κατ' αρχήν, μόνο τις ατομικές διοικητικές πράξεις και όχι τις κανονιστικές.

Επειδή με την απόφαση αυτή παρακάμπτεται η κατά το νόμο προβλεπόμενη διαδικασία ελέγχου για την έκδοση αδειών που ακολούθησε η ΥΔΟΜ Τήνου.

Επειδή με την παρούσα απόφαση θίγεται εξ ολοκλήρου ο επαγγελματικός κλάδος των Διπλωματούχων Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ενώ υπάρχει άμεσος κίνδυνος να παραχθούν αποτελέσματα σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος και της προστασίας της αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομιάς.

Για τους λόγους αυτούς αιτούμαστε την ανάκληση της ως άνω παράτυπης απόφασης του ΣΥΠΟΘΑ Α' Σύρου και επιφυλασσόμεθα παντός νομίμου δικαιώματος.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο ΣΑΔΑΣ – ΠΕΑ
Ο Πρόεδρος

Δημήτρης Ξυνομηλάκης